

זהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

פרישת פנחס • קריעת המלכות בשעת החורבן

במאמר זה יבואר ענין קריעת וחורבן המלכות שהיתה בעת חורבן בית המקדש, שהוא ענין 'בצע אמרתו'. ויבאר עוד, ענין שמחת הקב"ה באבוד הרשעים, מתי הוא שמח ומתי הוא עצב, ויבאר כי מכל מקום היה עצב בחורבן בית המקדש.

רבי אלעזר אזל לנגיפה [הלך אצל ביתו] **דרבי יוסי ברבי** [בנו של רבי] **שמעון בן לקוניא חמוי - חמיו, פיון דחמא ליה** - כיון שראה רבי יוסי את רבי אלעזר, **אתקין ליה טופטיסא דקומרא במטון דקולפא** - העמיד לו יריעות קירוי במקלות עצים, ועשה מהם כדמות חופה לשבת תחתיה, **ויתבנו** - וישבו שם לעסוק בתורה.

כיון שהגיע רבי אלעזר לבית גיסו, שואל ממנו חמיו את ביאור הפסוק 'עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם'.

אמר ליה לרבי אלעזר רבי שמעון בן לקוניא **חמוי** - חמיו, שהיה שם בבית רבי יוסי בנו, **אפשר דשמעת מאבונך** - אולי שמעת מאבן רבי שמעון בן יוחאי, **האי דכתיב** - פירוש הכתוב שנאמר על חורבן בית המקדש (איכה ב ז) **'עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם'**. וקשה, מהו הלשון 'בצע אמרתו', כי אם היא לשון 'אמירה' לא שייך לומר בה לשון 'בציעה', שהיא לשון קריעה. וכן יש להבין על מה נאמר 'אשר צוה מימי קדם'.

ומבאר תחילה ענין 'בצע אמרתו'. **אמר ליה** רבי אלעזר לחמיו, **הא אוקמוה חבריא** - הרי כבר ביארוהו החברים (זוהר חדש ח"ב איכה נ:), כי מה שכתוב **'בצע אמרתו'**, פירושו **דבזע פורפירא דיליה** - שקרע את בגד המלכות שלו, כי 'אמרה' היא לשון בגד עליון חשוב. והיינו כי בשעת חורבן בית המקדש נקרעה מידת המלכות. ומפרש הכתוב כי 'אמרתו' זו שהיא המלכות, היא **'אשר צוה מימי קדם'**. והיינו, **דהא פורפירא** - בגד המלכות הזה שהוא המלכות הנקראת 'אמרתו', **פקיד לה מאינון יומי קדמאי עלאי** - ציוה לה הקב"ה שהיא תקבל מן הספירות העליונות של התפארת הנקראות 'ימי קדם'. **וביזמא דאתחריב בי מקדשא בזע לה** - וביום שנחרב בית המקדש קרע אותה, ואינה מקבלת עוד מן התפארת כמקדם.

ומבאר הטעם שנקרעה המלכות דוקא בעת חורבן הבית.

והטעם שנקרעה המלכות דוקא בחורבן בית המקדש, **בגין דהאי פורפירא איה יקרא דיליה** - כיון שבגד מלכות זה שהוא מידת המלכות, הוא כבודו של הקדוש ברוך הוא השוכן בבית המקדש, **ותקונא דיליה** - ובית המקדש הוא תיקונו, כי צורת בנין המקדש ופרטיו רומזים לבחינות המלכות. לכן, כדי שיוכל המקדש ליחרב, **ובזע ליה** - קרע תחילה את מדריגות המלכות השוכנת בבית המקדש, וכך היה יכול הבית ליחרב.

רבי שמעון בן לקוניא לא נחה דעתו בתירוצו של חתנו רבי אלעזר, ועל כן מקשה בפרטות על מה שנאמר 'עשה ה' אשר זמם'.

אמר ליה רבי שמעון בן לקוניא לרבי אלעזר חתנו, עדיין קשה מה שנאמר בתחילת הפסוק **'עשה ה' אשר זמם'**, שמשמעו כי הקדוש ברוך הוא החריב את הבית כפי שזמם לעשות מתחילה. וקשה, **וכי מלפא חשיב לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי** - וכי המלך חושב להרע לבניו עוד לפני שבאו לחטוא. השיב ואמר ליה רבי אלעזר לתרץ על פי משל **למלפא דהוה ליה מאן יקר** - למלך שהיה לו כלי יקר שקנה בעבור בנו שישתמש בו, **ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר** - ובכל יום היה ירא עליו שלא יישבר הכלי, כי היה משתמש בכלי זה בכל יום, **והוה מסתפל ביה ותקין בעינוי** - והיה מסתכל בכלי ומשגיח עליו ונשא חן בעינוי. **ליזמין, אתא בריה וארגיז ליה למלפא** - לימים, בא בנו והכעיס את המלך, **נטל מלפא ההוא מאן יקר ותבר ליה** - נטל המלך את אותו כלי יקר ושבד אותו, כיון שלא קנה את הכלי אלא בעבור בנו. **הדא הוא דכתיב** - זהו מה שכתוב **'עשה ה' אשר זמם'**, כי אין הכוונה שחשב מתחילה לשבור את הכלי, אלא שהיה תמיד חושש שמוא יישבר הכלי. ועכשיו נתקיים חשש זה ונשבר הכלי.

ומבאר רבי אלעזר את הנמשל כי בית המקדש היה כמו הכלי היקר. והולך ומבאר את הנמשל, **תא חזי** - הוא ראה, **מן יומא דאתבני בי מקדשא** - מיום שנבנה בית המקדש, שהוא הכלי היקר, **הוה קודשא בריך הוא מסתפל ביה** - היה הקדוש ברוך הוא מסתכל בו, **וחביב עליה סגי** - והיה חביב עליו ביותר. **והוה דחיל עליהו דישראל דיחטונו ויחרב בי מקדשא** - והיה ירא על בני ישראל שמוא יחטאו ויחרב בית המקדש שכל כך יקר וחביב בעינוי. **וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא** - וכן היה בכל פעם שהיה בא הקדוש ברוך הוא לראות את בני ישראל שבאו ליראות לפניו בבית המקדש, שהוא בשלוש רגלים, **הוה לביש ההוא פורפירא** - היה לובש את בגד המלכות, כלומר שהיו מתייחדים תפארת ומלכות. אולם **לבתר דגרמו חוביו, וארגיזו קמי מלפא** - לאחר שגרמו העוונות ועוררו רוגז לפני המלך הקדוש ברוך הוא, **בזע ההוא פורפירא** - קרע את המלכות, ובגלל זה **ואתחריב בי מקדשא** - נחרב בית המקדש. מסיים רבי אלעזר את תירוצו, **היינו מה דכתיב 'עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם' וגו'**, כי הקב"ה עשה בסוף מה שהיה חושש בתחילה ו'בצע אמרתו'.

לאחר שהתבאר כי בעת החורבן נפרדו תפארת ומלכות ונחרבה בנין המלכות, יבאר כי בעת שנעשה דין עם הרשעים מתייחדים תפארת ומלכות.

ומפרש, כי הפירוד בין תפארת ומלכות, **היינו רק בזמנא דאתחריב בי מקדשא** - בזמן שנחרב בית המקדש, אשר לכן נמצא אז עצב ובכיה. **אבל בזמנא אחרא** - בזמנים אחרים שהיה הקדוש ברוך הוא

רבי אלעזר אזל לנגיפה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, פיון דחמא ליה ליה טופטיסא דקומרא במטון דקולפא, ויתבנו. **אמר ליה חמוי, אפשר דשמעת מאבונך, האי דכתיב (איכה ב יז) 'עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם'.** **אמר ליה, הא אוקמוה חבריא** (זוהר חדש ח"ב איכה נ:), **'בצע אמרתו', דבזע פורפירא דיליה.** **'אשר צוה מימי קדם', דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי עלאי, וכיזמא דאתחריב בי מקדשא בזע לה.** **בגין דהאי פורפירא איה יקרא דיליה, ותקונא דיליה, ובזע ליה.** **אמר ליה, 'עשה ה' אשר זמם', וכי מלפא חשיב לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי.** **אמר ליה, למלפא דהוה ליה מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר, והוה מסתפל ביה ותקין בעינוי.** **ליזמין, אתא בריה וארגיז ליה למלפא, נטל מלפא ההוא מאן יקר ותבר ליה.** **הדא הוא דכתיב 'עשה ה' אשר זמם'.**

תא חזי, מן יומא דאתבני בי מקדשא, הוה קודשא בריך הוא מסתפל ביה, וחביב עליה סגי, וחתה דחיל עליהו דישראל דיחטונו, ויחרב בי מקדשא. **וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא, הוה לביש ההוא פורפירא.** **לבתר דגרמו חוביו, וארגיזו קמי מלפא, בזע ההוא פורפירא, ואתחריב בי מקדשא, היינו דכתיב 'עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו' וגו'.**

היינו בזמנא דאתחריב בי מקדשא, אבל בזמנא אחרא,

מבאר הטעם שנקרעה המלכות דוקא בעת חורבן הבית.

מבאר מתי נאבדים רשעי הגוים קודם זמנם.

ושואל, ואי תימא - ואם תאמר, איהו עד לא מטו זמנייהו, אמאי עביד בהו דינא - אותם שעדיין לא הגיע זמנם להיפרע, למה עושה בהם הקדוש ברוך הוא את הדין. ומשיב, אלא, אינון גרמין בישא לגרמיהו - הם גרמו רעה לעצמם, דהא קודשא בריך הוא לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו - שהרי באמת אין הקדוש ברוך הוא עושה בהם את הדין עד שלא יגיע זמנם, אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון - אבל כיון שמתחברים לישראל להרע להם, וכאשר שבים בני ישראל בתשובה בהיותם במצור ובמצוק, אז מושיע הקדוש ברוך את ישראל, ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא - ומשום כך עושה הקדוש ברוך הוא בהם את הדין ומאבד אותם מן העולם אף קודם שהגיע זמנם. וידא הוא דאבאיש קמיה - וזהו רע בעיני הקדוש ברוך הוא, כיון שאינו רוצה לאבד מעשה ידיו קודם שהגיע הזמן שהיו ראויים ליענש. ובגין כך אטבע מצראי בימא - ולכן הטביע את המצרים בים אף שהיה קודם שהסתיימו ארבע מאות שנים שהיו צריכים בני ישראל להיות במצרים, משום ששבו בני ישראל בתשובה, ואוביד שנאיהון דישראל - וכן מטעם זה איבד את שונאיהם של בני ישראל בימי יהושפט (דה"ב פרק כ), וכן פלהו - וכן כל הרשעים שהצרו לישראל, נאבדו קודם זמנם. דהא בגיניהון דישראל אתאבדו בלא זמנא - שהרי בשביל שהצרו לבני ישראל נאבדו לפני זמנם, ואז אין הקדוש ברוך הוא שמח במיתתם, ואין התפארת מתייחד עם המלכות.

ומבאר מתי שמח הקדוש ברוך הוא בהאבדת הרשעים.

ושואל, ואי תימא - ואם תאמר, הא תנינן - הרי למדנו (ראה סנהדרין טז:) דלית חדוה קמי קודשא בריך הוא פד איהו עביד דינא פתיביא. אלא, תא חו, בשעתא דאתעביד דינא פתיביא, חדוון ותושפתח קמיה על דאתאבדו מעלמא. והני מלי, פד מטא ההוא זמנא דאוריף לון, ולא תאבן לגביה מחוביהו. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו, דלא אשתלים חוביהו, כמה דאתאמר (בראשית טו טז) 'פי לא שלם עון האמורי עד הנה', פדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבדו.

ואי תימא, איהו עד לא מטו זמנייהו, אמאי עביד בהו דינא. אלא אינון גרמין בישא לגרמיהו, דהא קודשא בריך הוא לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו, אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל לאבאשא לון, ובגין כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא. וידא הוא דאבאיש קמיה, ובגין כך אטבע מצראי בימא, ואוביד שנאיהון דישראל בימי יהושפט (דה"ב פרק כ), וכן פלהו. דהא בגיניהון דישראל אתאבדו בלא זמנא.

מביא דינים על הרשעים, אז לית חדוה קמי קודשא בריך הוא פזמנא דאתאבדו חייבי עלמא, ואינון דארגיזו קמיה - אין שמחה יותר גדולה לפני הקדוש ברוך הוא כפי שהוא באותו זמן שנאבדים הרשעים ואותם המכעיסים לפניו. הדין הוא דכתיב - זהו מה שכתוב (משלי יא י) 'ובאבוד רשעים רנה'. כי אז מתרוממת המלכות ומתייחדת עם התפארת, על ידי שעשתה המלכות דין עם הרשעים. ומוסיף, וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא - בכל דור ודור שעושה דין עם הרשעים שבעולם, חדוה ותושפתח קמי קודשא בריך הוא - יש שמחה ושבח לפני הקדוש ברוך הוא.

ומבאר מתי שמח הקדוש ברוך הוא בהאבדת הרשעים.

ושואל, ואי תימא - ואם תאמר, הא תנינן - הרי למדנו (ראה סנהדרין טז:) דלית חדוה קמי קודשא בריך הוא פד איהו עביד דינא פתיביא - שאין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כאשר הוא עושה דין עם הרשעים, והיינו משום שאין התפארת מתייחדת אז עם המלכות. ומשיב, אלא, תא חזי - בוא ראה, בשעתא דאתעביד דינא פתיביא - בשעה שנעשה הדין ברשעים, חדוון ותושפתח קמיה על דאתאבדו מעלמא - יש שמחות ושבים שמשבחים לפני הקדוש ברוך הוא על שנאבדו מהעולם. והני מלי - והדברים הללו הם פד מטא ההוא זמנא דאוריף לון - כאשר כבר הגיע אותו הזמן שהאריך להם הקדוש ברוך הוא אפו כדי שיחזרו בתשובה, ולא תאבן לגביה מחוביהו - ואלו הרשעים לא שבו בתשובה אליו מעוונותיהם, אז שמח הקדוש ברוך הוא באיבודם, ומתייחדים תפארת ומלכות. אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו - אבל אם נעשה בהם דין עד שלא הגיע הזמן שהאריך להם הקדוש ברוך הוא, דלא אשתלים חוביהו - שלא נשלם עונם, כמה דאתאמר (בראשית טו טז) 'פי לא שלם עון האמורי עד הנה', שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם שלא יתן את הארץ אלא לדור רביעי, כי עדיין לא נתמלא סאתם של האמורי, אשר בשבילם צריכים ליאבד מן הארץ. פדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבדו - אז אין שמחה לפני הקדוש ברוך הוא, ורע בעיניו על מה שנאבדו הרשעים מן העולם, ואין התפארת מתייחדת עם המלכות, מפני שעוררה דינים בעולם שלא בצדק.

ומבאר כי בחורבן הבית לא היתה שמחה גם אם הוא לאחר שנתמלא סאתם.

אבל פד אשתלים זמנא דאוריף לון ולא תבו - אבל כאשר נשלם הזמן שהאריך להם הקדוש ברוך הוא אפו, ולא שבו בתשובה, פדין חדוה ותושפתח קמיה על דאתאבדו מעלמא - אז יש שמחה ושבח לפני הקדוש ברוך הוא על שנאבדו מהעולם, ומתייחדים תפארת ומלכות. פר בזמנא דאתחריב פי מקדשא - חוץ מן הזמן שנחרב בית המקדש ונענשו הרשעים, דאף על גב דאשתלים זמנא דילהון דארגיזו קמיה - שאף על פי שנשלם זמנם של אותם שהכעיסו את הקדוש ברוך הוא, בכל זאת לא הוה חדוה קמיה - לא היה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא, ונפרדה המלכות מן התפארת ונחרבה, ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא - ומאותו הזמן שנחרב בית המקדש לא היה שמחה לא למעלה ולא למטה.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והנבוא" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

אודות: 0054-437 (718) | אידיש: 0176-8806-44-20 | להשיג בתנזיות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66